

Vil du tjene penger på aksjer? Da er det smarteste du kan gjøre å kjøpe dem billig – og selge dem dyrt. Men det er enklere sagt enn gjort. (Illustrasjonsfoto: LookerStudio / Shutterstock / NTB)

Unge tjener minst penger på aksjer

Gamle rikinger vinner mest på børsen. Er du derimot ung og ikke spesielt velstående, så er det du som i det lange løp kan komme til å tape penger.

Bård Amundsen JOURNALIST

Fredag 16. april 2021 – 04:31

Sosiodemografiske karakteristika kaller forskere det.

Særlig to slike – alderen din og formuen din – viser seg avgjørende for om du hadde klart å tjene bra med penger på Oslo Børs de siste 20 årene. Dette finner forskere i en ny norsk studie.

Finansforskere har flere ganger tidligere sett at det er de rike og erfarne investorene som over tid tjener klart mest penger på aksjer.

Denne nye [studien](#) fra Oslo Børs er gjort med data og nye metoder som gjør at forskerne er blitt enda litt mer sikre på at dette stemmer.

Ungdom strømmer til børsen

Aldri før har flere unge småinvestorer gått inn i aksjemarkedet enn det siste året, viser [tall fra organisasjonen AksjeNorge](#). I mars 2021 passerte Oslo Børs for første gang en halv million aksjonærer. Hele 40 prosent av alle nye aksjonærer de siste tre månedene er under 30 år. Og rundt 40 prosent av aksjonærene har kun investert i én aksje. Sammenlignet med før koronapandemien har mer enn 130 000 nye privatpersoner begynt å handle på Oslo Børs. Mediene rapporterer stadig om ungdommer og studenter som har doblet eller tredoblet pengene sine gjennom dristige aksjekjøp i selskaper som Kahoot, NEL, Gamestop og Tesla. Da koronaen traff oss i mars for ett år siden så kræsjet Oslo Børs. Men koronanedturen ble fort snudd til børsfest. Mange har tjent penger på børsen det siste året. Spesielt mange unge. forskning.no har spurt to forskere ved Handelshøgskolen BI hva de tenker om at ungdommer nå strømmer til Oslo Børs og andre internasjonale aksjemarkeder.

Mye handler om erfaring

Samuli Knüpfer er professor ved BI og en av forskerne bak den nye studien av utviklingen på Oslo Børs. Han ser mye positivt ved at unge kjøper aksjer.

– Det er bra at flere blir interessert i aksjer og aksjefond. Spesielt hyggelig er det når unge mennesker blir det, sier Knüpfer til forskning.no.

Samtidig er finansforskeren langt fra overbevist om at alle disse unge investorene vil gjøre gode investeringer. I aksjemarkedet handler det nemlig mye om å ha erfaring, ser Knüpfer og kollegene i studien sin.

– Dette er nye investorer som har lite erfaring med hvor galt det kan gå på børsen. Noen av dem opplevde børsfallet i mars i fjor. Men det ble jo ikke til noe børskrakk og rettet seg fort opp igjen.

Mange kan brenne seg

Knüpfer minner om at kraftige børsfall er noe som kommer med nokså jevne mellomrom. Det er da investorer for alvor taper penger.

– Jeg er redd mange av dem som nå har tjent penger på børsen, har en litt for rosenrød oppfatning om hva framtiden vil bringe, advarer han.

– Mange kan komme til å brenne seg.

I den nye studien har Samuli Knüpfer og tre forskerkolleger altså sett nærmere på *sosiodemografiske karakteristika* hos ulike typer investorer på Oslo Børs i årene 1997–2018.

Hvem tjente penger og hvem tapte penger?

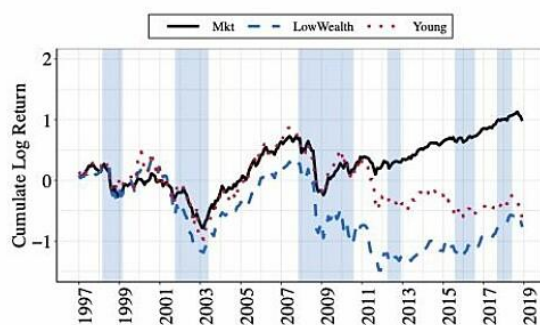
- Vi finner at det er de godt voksne investorene som i det lange løp gjør de beste investeringene, forteller BI-forskeren.
- Over tid er det aksjekjøp gjort av voksne og erfarne investorer med høyere formue enn andre, som kaster mest av seg.
- Aksjer eid av modne og velstående aksjeeiere gir betydelig høyere avkastning over tid enn aksjer eid av andre investorer.

Minst avkastning ser forskerne på aksjeporteføljer eid av dem som er unge og mindre velstående.

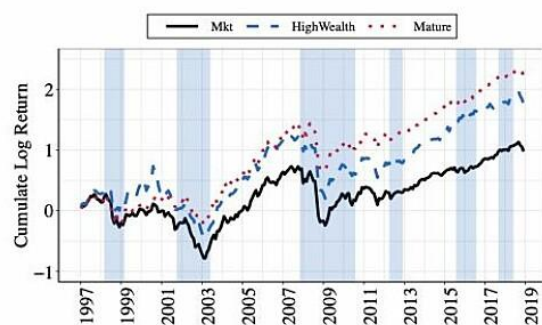
Rik og gammel er suksessoppskrift

Knüpfer er litt bekymret for at den store avkastningen mange unge de siste månedene har fått på det som kalles *vekstaksjer*, skal få enda flere unge til å satse smalt og dristig i aksjemarkedet.

Knüpfer og kollegene hans finner altså det samme på Oslo Børs, som andre finansforskere har funnet i lignende studier tidligere. Samtidig gjør bedre data og bedre forskningsmetoder at forskerne er enda sikrere på det de ser.

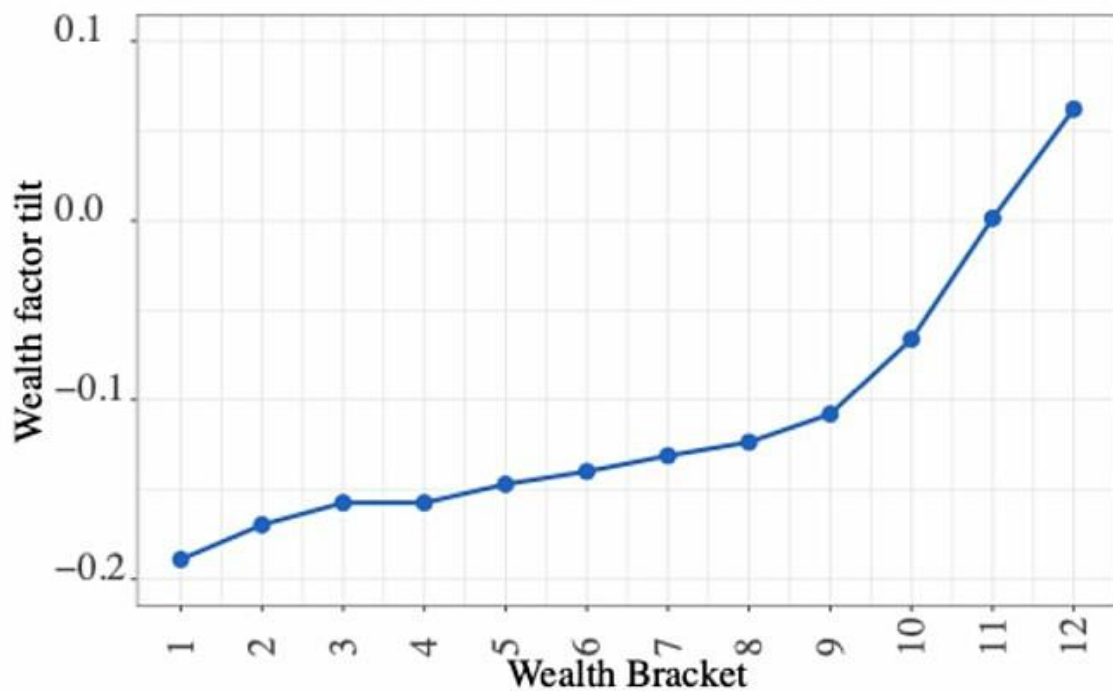
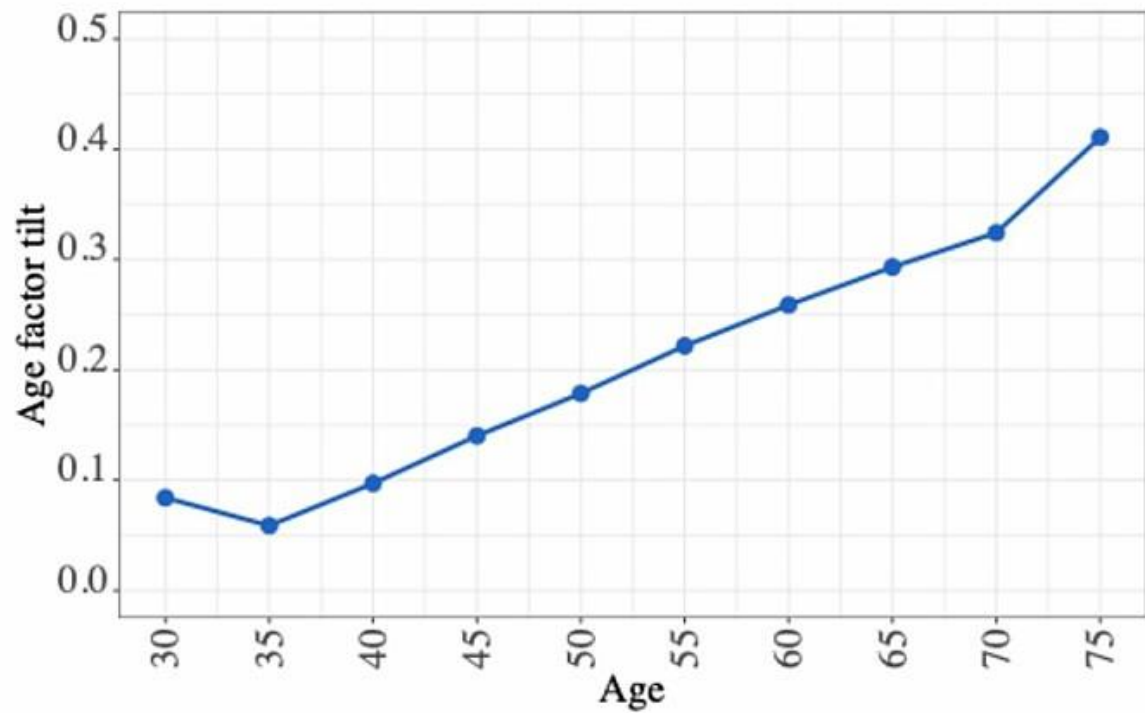
(a) Low wealth and young portfolios

(b) High wealth and mature portfolios

Den svarte streken er utviklingen i hovedindeksen på Oslo Børs 1997–2018.

Figuren til venstre over viser utviklingen i en gjennomsnittlig aksjeportefølje på Oslo Børs de siste 20 årene, eid av en person som er ung (rød) eller mindre velstående (blå). De gjør det klart dårligere enn indeksen. Figuren til høyre viser utviklingen i en aksjeportefølje eid av en gjennomsnittlig person som er godt voksen (rød) og velstående (blå). De gjør det klart bedre enn indeksen. De blå feltene markerer økonomiske nedgangstider. (Figur fra forskningsartikkelen.)

Figuren øverst viser utviklingen i aksjeverdi på Oslo Børs for et utvalg med personer i ti ulike aldersgrupper i årene 1997-2018. Figuren under viser utviklingen i aksjeverdi for tolv ulike grupper med stigende velstand (formue). Gammel og rik er en suksessoppskrift på børsen. (Figur fra forskningsartikkelen.)

Hvorfor er det slik?

Samuli Knüpfer peker på lite diversifiserte aksjeporteføljer som den viktigste årsaken til at unge og mindre velstående aksjeeiere i det lange løp tjener minst penger.

Å diversifisere aksjeporteføljen vil si å spre risikoen du tar. Det gjør du ved å kjøpe flere og nokså ulike aksjer.

Eier du aksjer bare i ett, to eller tre selskaper, så lever du farlig om du har plassert mye av eller alle pengene dine i disse. Eier du i stedet ti nokså ulike aksjer, så blir risikoen du tar mindre. Eier du hundre ulike aksjer blir den enda mindre.

Aksjefond sprer risikoen

Paul Ehling er også finansprofessor ved BI. Han er helt enig med Knüpfer i rådet om hvor viktig det er å diversifisere aksjeporteføljen:

- Alle som steller med finans vet dette. Det er også dette rådet du får om du går og snakker med en finansrådgiver i en bank.

- Dette er også årsaken til at nybegynnere i aksjemarkedet bør satse på aksjefond, og kanskje aller helst indeksfond, sier Ehling.

Plasser du pengene i et aksjefond, så spres nettopp pengene på mange ulike aksjer. Du får en godt diversifisert aksjeportefølje. Setter du investeringen din i det som kalles et indeksfond, så følger fondet enkelt og greit kursutviklingen på børsen. Indeksfond er i tillegg mye billigere enn andre aksjefond.

Erfaring og kunnskap

Paul Ehling tror at det som i studien til Knüpfer og kollegene viser seg som forskjeller mellom aldersgrupper og mellom mer eller mindre velstående personer, i stor grad egentlig handler om erfaring og kunnskap.

Dette er noe som også i stor grad går i arv, ser han.

- Hadde du en far som eide flere aksjer, så er det stor sjanse for at du selv eier flere aksjer. Da er det også større sjanse for at du tjener penger på aksjer, sier Ehling og minner om at de fleste rike mennesker er aksjeeiere.

- Men er du den første i familien din som eier aksjer, så tar du oftere en for stor risiko eller du har aksjeportefølje som ikke er godt nok diversifisert.

Husk: Du må få betalt for risiko

Hvor mye risiko du tar er helt avgjørende, påpeker Ehling:

Satser du pengene dine på risikable aksjer eller aksjer som svinger mye i verdi, så sier finansteori at kan forvente å få en viss risikopremie sammenlignet med om du setter pengene dine i mindre risikable papirer.

Du får altså betalt for å ta risiko. Men det er også noe du må få, om det skal være noe vits å gjøre det. Og i det lange løp er dette kanskje ikke det smarteste. (Her finnes det forskning som peker i ulike retninger.) Paul Ehling minner samtidig om at risikopremien du får blir mindre, jo høyere aksjekursene stiger på børsen. Altså jo nærmere kursene kommer en mulig topp.

– Har du erfaring med aksjehandel, så er dette noe du vet. Derfor tar de rike og velstående mindre risiko når de aner at aksjeverdier begynner å nærme seg en topp. Da satser de i stedet pengene sine på trygge selskaper, det som gjerne omtales som *verdiaksjer*.

Dersom aksjemarkedet er «dyrt», så er den ekstra premien du får for å ta mer risiko lavere enn om aksjemarkedet er «billig» (Foto: ricochet64/Shutterstock/NTB)

Hvor mange ulike aksjer bør du eie?

- Aksjeinvestering er ikke rakettvitenskap, påpeker Ehling.
- Det finnes masse tilgjengelig kunnskap der ute, for den som begynner å lete.

Men den helt avgjørende kunnskapen finansprofessoren mener at du må ha med deg, er at du bør diversifisere investeringene dine. Du bør ikke satse for smalt.

Velger du å sette pengene dine i enkeltaksjer framfor å kjøpe aksjefond, så finnes det mye forskning på hvor mange ulike aksjer du behøver for å oppnå tilstrekkelig diversifisering.

[Denne studien](#) av aksjeeierskap på Oslo Børs, utført av professor Bernt Arne Ødegaard ved Universitetet i Stavanger, slår i likhet med flere andre studier fast at mye er oppnådd om du fordeler investeringen din på ti ulike aksjer.

– Gambler du på børsen og kun eier 3-4 ulike aksjer så tar du etter min mening en nesten latterlig stor risiko, sier Ehling.

Ti ulike aksjer er etter Ehlings oppfatning også for lite.

– Selv 30 ulike aksjer er lite om du vil oppnå god diversifisering. Mye taler derfor for at uerfarne investorer som ikke bruke en god del tid på å følge med på børsen, heller bør satse på aksjefond.

Referanse og kilder:

Sebastien Betermier, Laurent Calvet, Samuli Knüpfer og Jens Kværner: «What do the portfolios of individual investors reveal about the cross-section of equity returns?», SSRN, mars 2021. [Sammendrag](#).

Foreningen AksjeNorge og [avisa DN](#).

Forskningen vi skriver om her er delvis finansiert av Finansmarkedsfondet. Også forskning.no har fått støtte fra Finansmarkedsfondet for å skrive om økonomi og finans, men under full redaksjonell frihet.